

Høringsinnspill fra PBL til kommunal- og forvaltningskomiteens behandling av statsbudsjettet for 2025

- PBL (Private Barnehagers Landsforbund) viser til at barnehagesektoren er det tredje største tjenesteområdet i kommunene, og at 49 prosent av landets 267.000 barnehagebarn går i en privat barnehage som er godkjent og finansiert av sin hjemkommune.
- Private barnehager bidrar med gode og mangfoldige barnehage tilbud i 223 kommuner i Norge. Tall fra Telemarksforskning og Agenda Kaupang viser milliardbeløp i besparelser for kommunene ved at private driver barnehager fremfor at kommunene driver alle barnehagene selv. Besparelsene frigjør ressurser og gir kommunene større handlefrihet til å løse totaliteten av sine velferdsoppgaver.
- PBL viser til at betydelige kutt og innstramminger, som de siste årene ensidig har rammet private barnehager, er en direkte trussel mot kapasitet, kvalitet og mangfold i barnehage tilbudet, og dermed også en trussel mot det økonomiske handlingsrommet i kommune-økonomien som private barnehager årlig bidrar til.
- Konkret ber PBL derfor Stortinget om å:
 - sikre at private barnehager får dekket sine kostnader til pensjon etter søknad til kommunen. Så langt i 2024 har 72,9 prosent av et utvalg på 1.411 PBL-barnehager høyere pensjonsutgifter enn det de får i tilskudd til pensjon. Totalt mangler 170 millioner kroner i tilskudd til å dekke pensjonene til de ansatte i private barnehager.
 - sørge for at private barnehager settes i stand til å ta vare på eksisterende barnehagebygg, og til å bygge ut mer kapasitet i privat regi.
 - å gjeninnføre private barnehagers rett til å låne penger i Husbanken, slik at barnehagene kan få finansiering for nødvendige oppgraderinger som de ikke får i ordinære finansieringsinstitusjoner.

Begrunnelse for PBLs innspill

Kommunene har ansvar for å tilby landets innbyggere gode velferdstjenester i sitt nærmiljø, og et bærekraftig barnehage tilbud er en slik tjeneste. Det er av stor betydning for samfunnet at både kommunale og private barnehager sikres forutsigbare rammebetingelser over tid.

Om lag halvparten av barnehagene i Norge er private. Siden barnehageforliket i 2003 har private barnehager vært avgjørende for kapasiteten, kvaliteten og mangfoldet i barnehagesektoren. Det er de fortsatt.

Private barnehager har, særlig i tiden etter forliket, også bidratt til:

- Minst like god kvalitet som kommunale barnehager, til en betydelig lavere kostnad for fellesskapet.
- En sektor med ordnede lønns- og arbeidsvilkår – mer enn 95 prosent av private barnehager har tariffavtale.
- Systematisk mer fornøyde foreldre.
- Systematisk lavere sykefravær.
- Stort mangfold å velge i for foreldre og ansatte – tre av fire profilbarnehager er private.
- Likestilling, yrkesdeltakelse og kvinnelige gründere.

Imidlertid: Slik utviklingen har vært de siste årene, med ensidige kutt og innstramminger for private barnehager, er finansieringen av sektoren ikke lenger bærekraftig. Konsekvensen er at mange gode barnehager tvinges til å legge ned svært populære tilbud, og at innbyggere mister tilgang på gode tjenestetilbud i sitt nærmiljø.

- I 2022 hadde 45 prosent av alle ordinære private barnehager et negativt årsresultat.
- I perioden 2021-2023 er det blitt 184 færre private barnehager, mot 27 færre kommunale barnehager.

Dessverre blir PBL hver eneste uke kontaktet av medlemsbarnehager som, på grunn av økonomiske utfordringer, vurderer å legge ned virksomheten.

Selv om private barnehager etter loven har krav på å bli økonomisk likeverdig behandlet med kommunale barnehager, får private barnehager nå mindre enn 90 kroner i offentlig finansiering, per 100 kroner som kommunene bruker på tilbudet i egenregi.

Slik blir det betydelige offentlige besparelser av å bruke private barnehager. Ifølge Agenda Kaupang har samfunnet i løpet av perioden 2008-2022 spart 43,8 milliarder kroner på å bruke private drive barnehager sammenlignet med om kommunene skulle drevet alle barnehagene selv.

Private barnehager vil gjerne bidra med tilbud av høy kvalitet og stort mangfold, og med konkurransedyktige lønns- og pensjonsvilkår for de ansatte.

Men dersom private barnehager også i fremtiden skal kunne bidra med kapasitet, kvalitet, mangfold – og store offentlige besparelser – så må Stortinget bidra til å redusere stadig økende forskjeller i den offentlige finansieringen av kommunale og private barnehager.

Særlig etter kommunevalget i 2023 opplever private barnehager økt interesse og etterspørsel fra kommunene, både om å bidra med ny kapasitet, og for å overta kommunale barnehager. Det antas at sektoren vil få stadig flere slike forespørsler, både fordi kommunene vet at private aktører kan bygge og drive barnehager av høy kvalitet, og fordi bruk av private aktører ansees å være en økonomisk gunstig måte å håndtere lokale behov i en situasjon med svakere kommuneøkonomi.

Forutsetningen for at private barnehager på nytt skal kunne bidra, er tryggheten om at finansieringssystemet bærer nøkterne kostnader, og er forutsigbart nok til å begrunne investeringer i nye barnehager.

PBL viser for øvrig til vårt innspillsnotat til utdannings- og forskningskomiteen, og sender på forespørsel gjerne ut det notatet og annen dokumentasjon.

Om PBL

- PBL er Norges største interesse- og arbeidsgiverorganisasjon for private barnehager, stiftet i 1993.
- PBL har om lag 1.900 medlemsbarnehager, i 214 kommuner i alle landets fylker.



- Våre medlemmer representerer mangfoldet i barnehagesektoren, de er selskaper, stiftelser og foreninger. Halvparten av våre medlemmer er enkeltstående barnehager, mens resten inngår i et fellesskap på to eller flere barnehager.
- PBL har hatt hoved- og hovedtariffavtale med Fagforbundet, Utdanningsforbundet og Delta siden 1997.
- Siden 2014 har det vært en forutsetning for å være medlem i PBL at barnehagene har en tariffavtale som også regulerer tjenestepensjonen